אמר רב יהודה זה אהל. בשבת פרק רבי עקיבא (דף צ.) איכא ספרים דגרסי זה אחל ופריך והתניא הבורית והאהל ותימה דהתנן אהל בפרק המוציא (שם פט:) וי"ל דתרי גווני אהל הוה לבנין ואחד לתפיפה וכתוס ואתי שפיר להאי גירסא במסקנא דקאמר אלא מאי בורית אהל ולא קאמר אלא לעולם כו': **והתניא** הבורית והאהל. פי' לענין שביעית משנה אבל לפי גירסת הספרים דשבת דגרס הבורית והאהל תימה היא לענין מה משנה ואי לענין שבת הא קאמר רבי יהודה שיעור בנתר ובורית כדי להעביר בו את הכתם והך שיעורא לא שייך רק מאהי ז' מיני סמנים ומיהו איכא למימר דרבנן אית להו דבורית ואהל הראויין לתפיפה וכתוס אית להו חד שיעורא לענין שבת ורבי יהודה פליג אבורית לחוד וקאמר כדי להעביר בו את הכתם: **כבריתא**. פירש"י נפרית וכן בערוך אש וגפרית תרגום אשתא וכבריתא (תהלים יא) והקשה הר"ר יעקב מאורלינ"ש בשבת כי פריך כבריתא מי אית ליה שביעית לפרוך ממתני' דשבת דתנן בפ' המוציא (דף צ:) שיעור אחרינא בנפרית חפת כדי לנקוב נקב ומיהו לא קשה דבכמה מקומות מצי למפרך ממשנה וכשהפירכא יותר פשוטה מן הברייתא פריך מינה ועוד כיון שסידר הש"ס הכא הובאה שם והוקבעה: **כל** שאין לו עיקר. פירש בקונטרס במסכת עבודה זרה (דף יד.) עיקר המתקיים בארץ בימות החמה ובימות הגשמים וזה קשה דא"כ תבואה לא יהא נוהג בה שביעית שאינה מתקיימת בימות הגשמים ונראה כמו שפירש הכא שאין לו שורש בארץ כמו גפרית וגם מה שפירש שם תורניתא מין אהל כראיתא בראש השנה (דף כג.) שיטה תורניתא זה אינו נראה דבמסכת ע"ז (דף יד.) פריך כי הכא ומי אית ליה שביעית והתניא כו' והרי ודאי לארץ יש לו שורש על כן נראה כמו שפי' רש"י בשבת (דף צ.) שהוא כעין מתפורת לריך שקורין אלט"ס ומין קרקע הוא וכמו גפרית הוא שאינו נשרש בארץ: **תרי** גווני אהלא. תימה לספרים דגרסי בשבת (שם) והתניא הבורית והאהל אמאי לא משני מעיקרא תרי גווני אהל כדמשני במסקנא גבי אהל וי"ל דקים ליה להש"ס דלא הוו תרי גווני אהל לכתוס: **הטבילו** ועשה על גביו טהרות כו' הרי זה לבע. אין לפרש הרי זה ודאי לבע כדפירש בקונטרס בפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף סה:) דאם כן לקמן אמאי קאמר אבל טהרות שאחר תכבוסה שניה טמאות הלא כיון שלא עבר מתחלה בז' סממנים ודאי לבע הוא ועוד כי פריך לקמן לר"ל דאמר בלוע שיכול לצאת ע"י הדחק לא שמיה בלוע ממתניתין דהכי זה לבע מאי פירכא היא הרי היא ודאי לבע ואין כאן טומאה בלועה כלל ואמאי נקט נמי והטבילו אפי' לא הטבילו נמי על כן לריך לפרש הרי זה ספק לבע כלומר יש לו לתלות בלבע ואע"פ דפעמים דדם נדה [אינו] עובר ע"י ז' סמנין הכא איכא ספק ספקא מלבד טעמא דבטול דשמא לבע הוא כיון דלא עבר ואם תמצי לומר דדם הוא שמא מעלמא אתא הילכך מטהרינן אפילו למפרע אבל טעמא דבטול לחוד לא מהני דנבי דם נדה דקאמר מעביר עליו ז' סמנין ומבטלו אינו אלא לטהר מכאן ולהבא אבל למפרע טמא מדרבנן הואיל והקפיד שסבור שיכול לצאת ע"י ז' סממנין והכי לא בטלו ואע"ג דמן התורה טהור דהואיל ואין סופו לצאת ע"י ז' סממנין נתבטל אבל כאן כיון דאיכא ספק ספקא ובטול טהור אף מדרבנן למפרע ומיהו מטעם ספק ספקא לחוד לא הוה מטהרינן ליה אי לאו טעמא דבטול משום דרגילות לבא דם מגופה כדאמרינן בפרק קמא (לעיל דף ג.) בלפור לא נתעסקה בשוק של טבחים לא עברה האי דם מהיכא אתא דעל כרחך בלא טעמא דבטול לא מטהרינן ליה מטעם ספק ספקא מדנקט הטבילו אע"ג דמקילין בשאר ספק ספקא ומשום הכי פריך מינה לר"ל דבטל אע"ג דיכול לצאת ע"י הדחק בלפון ואם תאמר אכתי למ"ל הטבילו כיון דטהור מטעם בטול וספק ספקא וי"ל דנהי דכשנתייבש הבגד נתבטל מיהו כשלו לא לא נתבטל וכשלו לא נגע בו ומשום הכי לריך להטביל ועוד יש לומר הרי זה לבע לביעות דם בעלמא ונתבטל ולא נלטרך לטעם דספק ספקא והשתא נתפרש טעם בטול במשנה דמינה פריך לריש לקיש ומיהו פירוש ראשון נראה עיקר דלשון לבע לא משמע לביעות דם אלא לבע ממש:

צפון לבע נמי מעבר. ואם תאמר ומה בכך והא הקפיד עליו כיון שהעביר לשון אחר שבעה סמנין ונימא דטהרותיו טמאות דקאמר קאי אתכבוסה שניה ומאי טעמא נמי קאמרינן לקמן שנאן ועבר דטהרות שנעשו אחר תכבוסה שניה טמאות והכא נמי ליטמא ואיכא למימר דקפידא לא מהני אלא כשעובר בז' סממנין שמעבירין בקל אבל לפון שמעביר על ידי הדחק אפילו הקפיד טהורות דלקמן מסיק רב פפא יכול לצאת והקפיד עליו דברי הכל טמא אע"פ שאין יכול לצאת אלא ע"י הדחק והיינו שיכול לצאת על ידי לפון דהא ממתני' פריך רבי יוחנן לריש לקיש אמאי טהורה כי לא עבר ע"י ז' סמנין הא יכול לצאת ע"י לפון וי"ל דברייתא לא איירי בטהרות דלאחר תכבוסה שניה דיותר היה ראוי לאשמועינן טהורותיו טהורות אטהרות דלאחר תכבוסה ראשונה כדקאמר בברייתא דלקמן אלא אתכבוסה ראשונה נמי קאי והוה מצי למפרך מברייתא דבסמוך דקתני שנאן ועבר טהרותיו טהורות אלא דניחא ליה למיפרך מגופה:

העביר עליו ששה סמנין ולא עבר העביר עליו לפון ועבר כו'. תימה פשיטא והלא אינו מוזכר במשנתינו לפון במנין ז' סממנין ומאי קא משמע לן והא פשיטא דבששה לא סגי ויש לומר דאשמועינן דאע"ג דלא עבר כלל ולא נשתנה ע"י ו' סמנין איכא למימר משום השביעי לא יעבור קא משמע לן דיש להחמיר דשמא בשביעי אם העביר קודם הלפון היה עובר: **שנאן** ועבר. נראה לר"י דע"י שנאן לבע נמי עובר דאי לאו הכי אמאי טהורות אפילו למפרע הא ליכא הכא ספק ספקא ויהו טמאות למפרע כיון דליכא אלא חדא ספקא כדפירשית במתניתין: **שהרי** הקפיד עליו. ואם תאמר (א) אמתני' דקתני הרי זה לבע מ"מ כשיכבסנו הרי מקפיד עליו וליטמאו טהרות דלאחר הכבוסה וי"ל דכתוס אינו קפידא דאינו אלא ללבע ואם תאמר מ"מ כשיכבסנו יטמא הבגד שילא הדם ואינו בלוע וי"ל דבילתו יבטל נמי בתכבוסת: **שהרי** הקפיד עליו ועבר. ואם תאמר מה לריך לומר ועבר וכי יטמא הבגד א"כ אמאי נקט והקפיד וי"ל דנקט ועבר דאז קפידתו קפידא הואיל והועילה מחשבתו שעבר ומשום הכי נמי קתני במתניתין דכי לא עבר טהור ואף על גב דהקפיד:

אמר

קמוניא ואשלג. *הטבילו ועשה על גביו טהרות העביר עליו שבעה סמנין ולא עבר הרי זה צבע הטהרות טהורות ואינו צריך להטביל עבר או שדיהה הרי זה כתם והטהרות טמאות וצריך להטביל *איזהו רוק תפל כל שלא טעם כלום מי גריסין לעיסת גריסין של פול *חלוקת נפש מי רגלים *שהחמיצו וצריך לכסכס שלש פעמים לכל אחד ואחד *העבירן שלא כסדרן או שהעביר שבעה סמנין כאחת לא עשה ולא כלום: **גמ'** תנא *נתר אלכסנדרית ולא נתר אנטפטרית: בורית: אמר רב יהודה זה אהלא והתניא הבורית והאהל אלא מאי בורית כבריתא ורמינהי *הוסיפו עליהן הלביצין והלעונין הבורית והאהל ואי בורית כבריתא מי אית ליה שביעית *והתנן *זה הכלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית וכל שאין לו עיקר אין לו שביעית אלא מאי בורית אהלא והתניא הבורית והאהל תרי גווני אהלא: קמוניא: אמר רב יהודה שלוף דוץ: ואשלג: *אמר שמואל שאלתינהו לנחותי ימא ואמרו אשלגא שמיה ומשתכח ביני נקבי מרגניתא ומפקי לה ברמצא דפרזלא: הטבילו ועשה [כו']: תנו רבנן העביר עליו שבעה סמנין ולא עבר צפון ועבר טהרותיו טמאות צפון צבע נמי מעבר אלא *העביר עליו ששה סמנין ולא עבר העביר עליו צפון ועבר טהרותיו טמאות שאם העביר שביעי מתחילה שמא עבר תניא אידך *העביר עליו שבעה סמנין ולא עבר שנאן ועבר טהרותיו טהורות א"ר זירא *לא שנו אלא הטהרות שנעשו בין תכבוסת ראשונה לשניה אבל טהרות שנעשו אחר תכבוסת שניה טהרותיו טמאות שהרי הקפיד עליו ועבר

אמר

קמוניא ואשלג. מפרש בגמ': הטבילו. קודם שהעבירן עליו: הרי זה צבע. דאי הוה דם הוה עבר: שדיהה. נשתנה מאדמימותו: לעיסת גריסין של פול חלוקת נפש. שנחלק האוכל מן הקליפה לעשות לגריסים הפול ומעבירו על הכתם: לכסכס. לשפשף שלש פעמים. בין שתי ידיו כדרך כיבוס בגדים שכופל לזו עם לזו ומשפשף ומוליך ומביא: כסדרן. כדרך ששנויין כאן: לא עשה ולא כלום. לא נבדוק ולא נבטל: גמ' כבריתא. גפרית: הוסיפו עליהן. לענין שביעית הלבלין: עיקר. שורש שממנו מי. וגפרית קרקע בעלמא הוא: רמצא דפרזלא*: צפון. שטו"ן בלע"ז: שנאן ועבר טהרותיו טהורות. דאם איתא דדם הוא בהעברה קמייתא הוה עבר: תכבוסת. העברת סממנין: שהרי הקפיד עליו. כשחזר והעבירן גילה דעתו שמקפיד עליו כספק דם: ועבר. על ידי העברה זו ונעשה בו מעשה דם שכן דרך דם לעבור על ידי שבעת הסממנים:

מידי

◆

תוספי הרא"ש

אלא מאי בורית אהל. ק"ק דה"ל למימר אלא לעולם מאי בורית אהל הילכך נראה כגירסא דשבת פרק אמר רבי עקיבא דגרים מעיקרא בורית אמר רב יהודה זה אהל והתניא הבורית והאהל כו': והטבילו ועשה על גביו טהרות העביר עליו ז' סמנין ולא עבר הרי זה צבע. אין לפרש ודאי ודאי צבע מדלא עבר דא"כ אמאי [נקט] הטבילו אפי' לא הטבילו נמי טהרותיו טהורות ועוד מאי מותיב מינה ר' יוחנן לר"ל בגמ' דאמר טומאה בלועה מטמאה כיון דצבע הוא אין כאן טומאה בלועה כלל ועוד תניא בגמ' שנאן ועבר טהרותיו טהורות ומפרש דהיינו טהרות שבין תכבוסת ראשונה לשניה אבל טהרות שאחר תכבוסת שניה טמאות עד שיטביל כיון שהקפיד עליו ואי ודאי צבע הוא כשלא עבר בראשונה מה תלוי בקפידא כיון דודאי אין כאן דם. אלא ה"ה הרי זה ספק צבע והוי כעין ספק ספיקא ספק צבע ספק דם ואפי' את"ל דם איסור מעלמא אתא ולא ספק ספיקא ממש. דא"כ בלא העברת סמנין יהא טהור אלא אינו כשאר ספק ספיקא

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שהרי וכו' במתניתין דקתני:

◆

מוסף רש"י

◆

לעזי רש"י